

PROJEKTO „SKAITMENINIO UGDYMO TURINIO KŪRIMAS IR DIEGIMAS“ (09.2.1.-ESFA-V-726-03-0001)

EKONOMIKOS IR VERSLUMO MOKYTOJŲ KVALIFIKACIJOS TOBULINIMO PROGRAMA (trukmė 48 akad. val.)

Programos rengėjas (-ai)

Dr. Milda Damkuvienė, dr. Asta Daunorienė, Laima Girdauskienė, dr. Irena Pekarskienė, Daiva Strielkūnienė, dr. Jūratė Valuckienė

Programos pavadinimas

Ekonomikos ir verslumo mokytojų kompetencijų tobulinimo programa, skirta atnaujinto ugdymo turinio įgyvendinimui

Programos anotacija (aktualumas, reikalingumas, prioritetinga kryptis)

Pasaulyje vykstantys globalizacijos procesai, vis gilesnė Lietuvos ir ES interesų integracija nuolat kelia naujus reikalavimus švietimo sistemai. Viena iš svarbiausių švietimo pertvarkos krypčių – ugdymo turinio atnaujinimas atsižvelgiant į socialinio ir ekonominio gyvenimo raidą ir nuolat kintančius visuomenės poreikius. Lietuvoje, kaip ir daugelyje kitų Europos šalių, ypač aktualus tapo ekonomikos ir verslumo ugdymas, kuris yra įtrauktas į nacionalines ugdymo programas ir yra vienas iš pagrindinių veiksmų integruojantis į šiuolaikinę visuomenę. Įgyvendinant Lisabonos sutarties strateginius siekius, Lietuvoje visapusiškai skatinamas jaunimo verslumo bei ekonominio raštingumo ugdymas. Jaunimo verslumo kompetencija įvardijama kaip viena iš prioritetingų ugdymo krypčių.

Europos Komisija, apibendrindama 2010 m., 2013 m. ir 2015 m. atliktus švietimo srities tyrimus bei Europos šalių gerąją praktiką, rekomenduoja mokytojų profesinį tobulinimą(si) realizuoti kaip tęstinį, nuoseklų, visą gyvenimą trunkantį procesą (Pedagogų profesinio tobulinimo(si) modelis, 2021).

Siekiant užtikrinti aukštesnę ugdymo kokybę, stiprinamas kryptingas mokinių vertybinis ugdymas, ugdomos kompetencijos, būtinos šiuolaikinei asmenybei, suteikiami tvarūs žinių pagrindai, mokymosi turinys siejamas su gyvenimo aktualijomis.

Vykstant Bendrųjų ugdymo programų turinio pokyčiams, ekonomikos ir verslumo mokymas įtrauktas į pradinio ugdymo programą integruojant į visuomeninio ugdymo dalyką.

Ekonomikos ir verslumo programa atnaujinama siekiant atliepti mokinių interesus, tenkinti kiekvieno ugdytinio individualius poreikius ir galimybes orientuojantis į mokiniui aktualų kontekstą ir problemas. Atnaujinta ugdymo programa orientuota į ugdymą per kompetencijas (kūrybiškumo, kultūrinė, komunikavimo, pažinimo, pilietinė, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, skaitmeninė), pakeista programos struktūra. Su atnaujinta bendrąja programa keičiasi ir ugdymo praktika, ugdymo procesą labiau orientuojanti į patyriminį ugdymą bei mokinio patirtį. Siekiant sėkmingai įgyvendinti atnaujintą Ekonomikos ir verslumo bendrąją programą, pedagogai turi ne tik susipažinti su programos pokyčiais, bet ir tobulinti turimas kompetencijas bei įgyti naujų, integruojant šiuolaikinio ugdymo metodikas ir sprendimus. Kvalifikacijos kėlimo programa skiriama ekonomikos ir verslumo mokytojams, dirbantiems gimnazijose ir pagrindinių ar vidurinių mokyklų 10–12 klasėse. Mokymų programoje numatytos teorinės ir praktinės veiklos, didžiausią dėmesį skiriant pastarajai veiklai: praktinių

pavyzdžių analizei, atvejų analizei, problemų sprendimui, grupinėms diskusijoms, grįžtamajam ryšiui, individualiam įsivertinimui, refleksijai. Mokymų programa grindžiama:

1. Konstruktyvistine prieiga: *įgūdžių tobulinimas* – tam tikrų įgūdžių, reikalingų pasiekti meistriškumui, plėtojimas, kai mokytojų mokymas apima tų įgūdžių demonstravimą ir siekiama, kad besimokantieji praktikuotųsi juos įgyti; *kognityvinė veikla* – mokytojai yra aktyvūs besimokantieji; mokymasis kaip *reflektyvus procesas* – mokytojai mokosi iš patirties, ją reflektuodami.

2. Profesinio tobulinimo(si) nuostatomis.

Programos įgyvendinimui skiriamos 48 valandos.

„Kas naujo švietime“ modulio paskirtis – stiprinti pozityvias mokytojų nuostatas dėl atnaujinto ugdymo turinio, analizuojat globalius ir lokalius švietimo sistemų pokyčius, darančius įtaką mokytojui, dirbančiam pagal atnaujintas bendrąsias programas. Dalyviai susipažins su švietimo tendencijomis ir pokyčių priežastimis; remdamiesi Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) ir Lietuvos švietimo ekspertų parengtų analizių rezultatais, diskutuos apie iššūkius mokyklai ir mokytojui, kolegialiai reflektuos pasirengimą įgyvendinti atnaujintą dalyko ugdymo turinį, esamą pedagoginę praktiką ir jos kaitos kryptis. Pirmoje sesijoje (4 akad. val.) įprasminami (aptariami, diskutuojami, analizuojami) dėl globalios kaitos įvykę visuomenės ir švietimo sisteminiai pokyčiai, nacionaliniai susitarimai ir sprendimai dėl ugdymo turinio atnaujinimo, atnaujintas bendrąsias programas pagrindžiantys dokumentai. Antroje sesijoje (4 akad. val.) modeliuojamos naujos profesinės elgsenos nuostatos dirbant pagal atnaujintas dalykų bendrąsias programas pamokoje ir už klasės ir (arba) mokyklos ribų. Praktiniam darbui dalyviams teikiamos individualios ir grupinės užduotys, įgalinančios kritiškai į(si)vertinti turimą profesinę parengtį įgyvendinti atnaujintą dalyko programą. Grupinių diskusijų metu sudaromos galimybės dalintis patirtimi, svarstyti parengties situacijas įgyvendinti atnaujintą ugdymo turinį.

„Įtrauktis ir švietimo pagalba“ modulio paskirtis – suteikti mokytojams reikalingų žinių ir praktinių įgūdžių apie įtraukties principo įgyvendinimo galimybes, diegiant atnaujintą ugdymo turinį. Modulyje aptariami būtini įtraukties principu grindžiami ugdymo realizavimo pokyčiai dirbant pagal atnaujintas bendrąsias programas, vertinamas kolegialios parengties potencialas pedagoginės praktikos ir nuostatų kaitai. Derinant teoriją ir praktiką, mokytojai bus mokomi kritiškai į(si)vertinti turimą profesinę parengtį įgyvendinti atnaujintų bendrųjų programų Rekomendacijas specialiujų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams.

Ekonomikos ir verslumo mokytojų kompetencijų tobulinimo programą sudaro penki moduliai:

1 modulis. Kas naujo švietime?

I sesija (trukmė 4 akad. val.: 2 akad. val. teorija ir 2 akad. val. praktika);

II sesija (trukmė 4 akad. val.: 1 akad. val. teorija ir 3 akad. val. praktika);

2 modulis. Ekonomikos ir verslumo dalyko programa ir metodinės įgyvendinimo rekomendacijos (trukmė 8 akad. val.: 3,5 akad. val. teorija ir 4,5 akad. val. praktika);

3 modulis. Pamokos planavimas ir organizavimas ugdant kompetencijas (I ir II dalys) (trukmė 16 akad. val.: 6 akad. val. teorija ir 10 akad. val. praktika);

4 modulis. Ekonomikos ir verslumo dalyko vertinimo ypatumai (trukmė 8 akad. val.: 2 akad. val. teorija ir 6 akad. val. praktika);

5 modulis. Įtrauktis ir švietimo pagalba (trukmė 8 akad. val.)

I sesija (trukmė 4 akad. val.: 2 akad. val. teorija ir 2 akad. val. praktika);

II sesija (trukmė 4 akad. val.: 1 akad. val. teorija ir 3 akad. val. praktika).

Programos tikslas

Analizuojant švietimo ateities tendencijas, keisti programos dalyvių nuostatas dėl darbo pagal atnaujintas bendrąsias programas ir tobulinti bendrojo ugdymo ekonomikos ir verslumo mokytojų profesines kompetencijas, būtinas šiuolaikinio vaiko poreikius atliepiančio ugdymo proceso organizavimui bei kokybiškam ir sėkmingam atnaujintos Ekonomikos ir verslumo bendrosios programos (2022 m.) įgyvendinimui, dirbant su įvairių ugdymo poreikių ir gebėjimų turinčiais mokiniais.

Programos uždaviniai

1. Diskutuoti švietimo tendencijas ir perprasti ugdymo turinio atnaujinimo priežastis, remiantis EBPO ir nacionalinio švietimo ekspertų įžvalgomis.
2. Kitiškai vertinti švietimo raidos scenarijus ir ugdymo organizavimo pokyčius mokykloje ir (arba) klasėje, rengiantis įgyvendinti atnaujintą ugdymo turinį.
3. Supažindinti pedagogus su atnaujinta Ekonomikos ir verslumo bendrąja programa, aptariant kaitos tendencijas, šiuolaikinės didaktikos prieigas, ugdymo turinio įgyvendinimo galimybes.
4. Supažindinti su pamokos struktūros lankstumo galimybėmis, siekiant ugdyti bendrąsias kompetencijas ir modeliuoti pamoką, priklausomai nuo ugdomų kompetencijų.
5. Analizuojant praktinius pavyzdžius ir modeliuojant ugdymo veiklos situacijas atskleisti praktines atnaujintos Ekonomikos ir verslumo bendrosios programos įgyvendinimo galimybes.
6. Aptarti mokinių pasiekimų vertinimo kaitą, išanalizuoti bendrojoje programoje pateiktus pasiekimų lygių požymius ir jų taikymą rengiant užduotis bei vertinant mokinių pasiekimus.
7. Diegiant atnaujintą ugdymo turinį, išanalizuoti įtraukties principo įgyvendinimą, aktualizuojant atnaujintų bendrųjų programų Rekomendacijų bei švietimo pagalbos specialiųjų ugdymo poreikių turintiems mokiniams pritaikymo galimybes.

Programos turinys, trukmė, naudojami mokymo(si) metodai (būdai)

Eil. .Nr	Tema	Teorija	Praktika	Savarankiškas darbas	Iš vis o	Mokymo metodai
1 modulis Kas naujo švietime? (8 val.)						
1 uždavinys. Diskutuoti apie švietimo tendencijas ir perprasti ugdymo turinio atnaujinimo priežastis, remiantis EBPO ir nacionalinio švietimo ekspertų įžvalgomis.						
1.	Kodėl atnaujinamas ugdymo turinys? Bendros švietimo tendencijos, reaguojant į globalaus pasaulio iššūkius. Nacionalinio lygmens susitarimai ir sprendimai atnaujinant ugdymo turinį.	0,5	0,5		1	Įtraukianti paskaita, diskusija.
2.	Kokia bendrojo ugdymo ateitis globalios kaitos kontekstuose?	0,5	0,5		1	Įtraukianti paskaita, diskusija,

	Įtampos ir paradoksai keičiantis bendrojo ugdymo misijai. Suvaldymo strategijos ir klausimai be atsakymų mokytojui..					nuostatų modeliavimas.
3.	<p>Kokie švietimo ir (arba) mokyklos vystymo(si) scenarijai?</p> <p>Inovatyvios švietimo sistemos, struktūros, darbotvarkės: mokymas(is) bendrojo ugdymo mokykloje ir už jos ribų.</p> <p>Nauja bendrojo ugdymo paskirtis ir tikslai: orientacija į kompetencijas.</p>	1	1		2	Įtraukianti paskaita, darbas grupėse, rezultatų pristatymas ir diskusija, refleksija.
<p>2 uždavinys. Križiškai vertinti švietimo raidos scenarijus ir ugdymo organizavimo pokyčius mokykloje ir (arba) klasėje, rengiantis įgyvendinti atnaujintą ugdymo turinį.</p>						
4.	<p>Kaip ugdyti antropoceno kartą?</p> <p>Paradigminis virsmas: nuo mokymo prie mokymosi įgalinimo.</p> <p>Holistinio kompetencijų ugdymo didaktinės strategijos.</p> <p>Mokytojo parengtis dalyku ugdyti mokinio kompetencijas.</p>	0,5	1,5		2	Įtraukianti paskaita, klausimų / atsakymų sesija, diskusija.

5.	Kas gali būti kitaip organizuojant ugdymą pagal atnaujintas bendrąsias programas? Mokytojo, pamokos, klasės, mokyklos darbo organizavimo galimybės, iššūkiai, problemos išnaudojant atnaujintų bendrųjų programų potencialą.	0,5	1,5		2	Įtraukianti paskaita, atvejo analizė grupėse, rezultatų pristatymas, diskusija, refleksija.
2 modulis. Ekonomikos ir verslumo dalyko programa ir metodinės įgyvendinimo rekomendacijos (8 val.)						
Modulio uždavinys. Supažindinti pedagogus su atnaujinta Ekonomikos ir verslumo bendrąja programa, aptariant kaitos tendencijas, šiuolaikinės didaktikos prieigas, ugdymo turinio įgyvendinimo galimybes.						
1.	Ekonomikos ir verslumo dalyko programos kaitos kryptys: kas keičiasi? Dėl ko keičiama?	0,5			0,5	Pristatymas-paskaita, refleksija.
2.	Ekonomikos ir verslumo dalyko bendrosios programos paskirtis, tikslas ir uždaviniai: jų dermė ir sąsajos su kaitos tendencijomis / ugdymo turinio atnaujinimu.	1			1	Pristatymas-paskaita, diskusija.
3.	Verslo organizavimo ir verslumo gebėjimų ugdymas(is) pasitelkiant praktinio verslumo ugdymo (mokomųjų mokinių bendrovių) programą.	1	2,5		3,5	Pristatymas-paskaita, užduočių atlikimas, darbas grupėse.
4.	Statistinių šaltinių duomenų analizė, vertinimas ir interpretavimas.	0,5	1		1,5	Pristatymas-paskaita, praktinių užduočių atlikimas, darbas grupėse su statistiniais šaltiniais.

5.	Išorinio vertinimo (PUPP, VBE) užduočių struktūra. Praktinių užduočių pavyzdžiai. Modulio „Ekonomikos ir verslumo dalyko programa ir metodinės įgyvendinimo rekomendacijos“ refleksija.	0,5	1		1,5	Pristatymas-paskaita, užduočių sprendimas. Refleksija.
3 modulis. Pamokos planavimas ir organizavimas ugdant kompetencijas (I ir II dalys) (16 val.)						
Modulio uždaviniai:						
1. Supažindinti su pamokos struktūros lankstumo galimybėmis, siekiant ugdyti bendrąsias kompetencijas ir modeliuoti pamoką, priklausomai nuo ugdomų kompetencijų. 2. Analizuojant praktinius pavyzdžius ir modeliuojant ugdymo veiklos situacijas atskleisti praktines atnaujintos Ekonomikos ir verslumo bendrosios programos įgyvendinimo galimybes.						
1.	Mokytojo ir besimokančiojo vaidmenys: ką turime žinoti prieš planuodami pamokas. Ekonomikos ir verslumo dalyko bendrosios programos ugdomos kompetencijos. Pamokų temų planavimas atsižvelgiant į ugdomas kompetencijas.	1	2		3	Pristatymas-paskaita, diskusija.
2.	Pamokos tikslo, uždavinio ir vertinimo kriterijų formulavimas.	1	1		2	Pristatymas-paskaita, modeliavimas.
3.	Šiuolaikiniai mokymosi metodai ir jų dėmė su pamokoje ugdomomis kompetencijomis.	1	2,5		3,5	Pristatymas-paskaita, praktinių užduočių atlikimas, darbas grupėse.
4.	Mokymo(si) diferencijavimas, individualizavimas, personalizavimas ir pastoliavimas.	1	2,5		3,5	Pristatymas-paskaita, diskusija poromis.

5.	Skaitmeniniai sprendimai ugdant kompetencijas pagal ekonomikos ir verslumo dalyko bendrąją programą.	1	1		2	Pristatymas-paskaita, demonstravimas.
6.	Pasiektų pamokoje rezultatų įsivertinimas ir grįžtamojo ryšio teikimas. Modulio "Pamokos planavimas ir organizavimas ugdant kompetencijas" refleksija.	1	1		2	Pristatymas-paskaita, atvejo analizė, apibendrinančios diskusijos, refleksija.
4 modulis. Ekonomikos ir verslumo dalyko vertinimo ypatumai (8 val.)						
Modulio uždavinys. Aptarti mokinių pasiekimų vertinimo kaitą, išanalizuoti bendrojoje programoje pateiktus pasiekimų lygių požymius ir jų taikymą rengiant užduotis bei vertinant mokinių pasiekimus.						
1.	Mokymosi pasiekimų ir pažangos vertinimo principai; pasiekimų lygiai ir jų panaudojimas.	0,5			0,5	Pristatymas-paskaita.
2.	Formuojamasis, apibendrinamasis vertinimas ugdymo procese, ugdymo personalizavimas / individualizavimas praktikoje: pasiekimų vertinimo ir įsivertinimo metodai bei jų taikymo pavyzdžių pristatymas / demonstravimas, analizė ir aptarimas.	1	3		4	Pristatymas-paskaita, pavyzdžių demonstravimas, darbas grupėse; idėjų generavimas, diskusija.
3.	Praktinės veiklos su įvairių tipų užduotimis.		3		3	Kūrybinis darbas, darbas grupėse, idėjų generavimas, užduočių modeliavimas, diskusija.
4.	Mokymų patirties apžvalga, įsivertinimas ir apibendrinimas.	0,5			0,5	Diskusija, refleksija.
5 modulis. Įtrauktis ir švietimo pagalba (8 val.)						
Modulio uždavinys: Susipažinti su įtraukties principo įgyvendinimo aktualijomis ir tendencijomis atnaujinto ugdymo turinio kontekste.						
I sesija						

1.	Įtraukties principo realizavimo pokyčiai ir perspektyvos atnaujinto bendrojo ugdymo turinio kontekste.	0,5	0,5		1	Įtraukianti paskaita, diskusija.
2.	Rekomendacijų dėl atnaujintų bendrųjų programų pritaikymo specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams pristatymas.	0,5	0,5		1	Įtraukianti paskaita, diskusija, nuostatų modeliavimas.
3.	Įvairių specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių edukacinių galimybių apibūdinimas.	1	1		2	Įtraukianti paskaita, darbas grupėse, rezultatų pristatymas ir diskusija, refleksija.
II sesija						
1.	Mokytojo parengtis ugdyti specialiųjų ugdymosi poreikių turinčio mokinio kompetencijas. Paradigminis virsmas: nuo mokymo prie mokymosi įgalinimo, įvertinant švietimo pagalbos poreikį tikslingai ją teikiant.	0,5	1,5		2	Įtraukianti paskaita, klausimų / atsakymų sesija, diskusija.
2.	Specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių ugdymo galimybės, iššūkiai, problemos išnaudojant atnaujintų bendrųjų programų ir švietimo pagalbos mokykloje potencialą bei Rekomendacijas. Didaktinės holistinio kompetencijų ugdymo strategijos.	0,5	1,5		2	Įtraukianti paskaita, atvejo analizė grupėse, rezultatų pristatymas, diskusija, refleksija.
Iš viso					48	

Tikėtina (-os) kompetencija (-os), kurią (-ias) įgis Programą baigęs asmuo

Programos dalyviai išklausę teorinę dalį ir atlikę visas praktines bei savarankiškas užduotis patobulins:

1. Mokytojo profesines kompetencijas:

- *Informacinių technologijų naudojimo:*
  - ugdyti mokinių informacinę kultūrą sistemingai plėtojant jų kompiuterinį raštingumą, laikantis etinių ir higieninių darbo su kompiuteriu reikalavimų.
- *Ugdymo(si) aplinkų kūrimo:*
  - kurti saugią, mokinio emocinį, socialinį, intelektualinį, dvasinį vystymąsi palaikančią ugdymo(si) aplinką;
  - saugiai ir veiksmingai pritaikyti fizinę erdvę, naudoti informacijos ir komunikacijos technologijas, įrankius ir priemones;
  - kurti toleranciją ir bendradarbiavimą skatinančią aplinką, kurioje mokinys turi galimybę rodyti iniciatyvą, veikti savarankiškai ir atrasti bendraminčių.
  - kurti pokyčiams palankią ugdymo(si) aplinką, kurioje mokinys jaučiasi saugus ir pasitikintis savimi bei kitais.
- *Dalyko turinio planavimo ir tobulinimo:*
  - parengti mokymo programą, teminį planą remiantis ugdymą reglamentuojančiais dokumentais;
  - formuluoti mokymo(si) tikslus bei uždavinius;
  - atrinkti mokymo (si) metodus, tinkamus mokymo (si) tikslams pasiekti;
  - parengti mokiniams įdomią ir patrauklią mokymo(si) medžiagą;
  - numatyti išteklius, būtinus mokymo(si) tikslams pasiekti.
- *Mokymo(si) proceso valdymo:*
  - siekti pusiausvyros tarp žinių perteikimo ir konsultavimo, vadovavimo ir lyderiavimo, stebėsenos ir priežiūros;
  - tikslingai taikyti šiuolaikines ugdymo(si) technologijas ir mokymo(si) metodus;
  - prieinamai ir suprantamai mokiniui perteikti ugdymui(si) reikalingą informaciją;
  - naudoti įvairias ugdymo strategijas, plėtojančias mokinių kritinį mąstymą, problemų sprendimą ir kūrybiškumą.
- *Mokinių pasiekimų ir pažangos vertinimo:*
  - derinti kiekybinę ir kokybinę, formalią ir neformalią mokinių pasiekimų vertinimo strategijas užtikrinant intelektualinį, socialinį ir fizinį mokinių vystymąsi;
  - vertinti mokinių pasiekimus pagal vienodus vertinimo kriterijus;
  - pasirinkti mokinių pasiekimų ir pažangos vertinimo tipus, būdus ir metodus plėtojant mokinių mokymosi pajėgumus.
- *Mokinių motyvavimo ir paramos jiems:*
  - ugdyti mokinių gebėjimą įsivertinti ir pasitikėti savimi;
  - sukurti aplinką, padedančią mokiniui patirti pažinimo džiaugsmą;
  - sudominti mokinius mokomuoju dalyku;
  - padėti mokiniams spręsti mokymosi problemas.
- *Mokinio pažinimo ir jo pažangos pripažinimo:*
  - vertinti mokinio vystymąsi, pažintines galias ir veiklą vadovaujantis psichologijos teorijomis;
  - atpažinti skirtingą mokinių požiūrį į mokymąsi ir kurti mokymosi galimybes;
  - pasirengti dirbti su specialiujų ugdymosi poreikių turinčiais mokiniais pagal atnaujintas bendrąsias programas reflektuojant savo nuostatas, profesines žinias ir gebėjimus, priimant sprendimus dėl žinių ir gebėjimų atnaujinimo.
- *Profesinio tobulėjimo:*

- objektyviai vertinti savo galias profesinėje veikloje išlaikant savigarbą ir pasitikint savimi;

2. Mokytojo bendrąsias kompetencijas:

- *Komunikacinę ir informacijos valdymo:*
  - taisyklingai vartoti kalbą realioje ir / ar virtualioje profesinėje aplinkoje;
  - naudoti verbalinius ir neverbalinius komunikavimo būdus skatinant mokinių bendravimą ir bendradarbiavimą;
  - konceptualiai ir vaizdžiai išreikšti savo idėjas bei interpretuoti mintis, faktus ir jausmus skirtinguose profesinės veiklos kontekstuose naudojant komunikacijos priemones;
  - atlikti ugdymui aktualios informacijos paiešką: žinoti, atrinkti ir naudoti adekvačias duomenų bazes.
- *Bendravimo ir bendradarbiavimo:*
  - skatinti aktyvų mokinių bendravimą ir bendradarbiavimą klasėje;
  - bendradarbiauti su kolegomis, pagalbiniu personalu, profesinio orientavimo ir kitais specialistais, kuriant ugdymo(si) prielaidas ir vertinant mokymosi pasiekimus.
- *Tiriamosios veiklos:*
  - pasirinkti adekvačią tyrimo strategiją, struktūrą ir metodus projektuojant tyrimą.
- *Reflektavimo ir mokymosi mokytis:*
  - organizuoti savo mokymąsi individualiai ir grupėje;
  - nuolat tikslingai atnaujinti žinias ir lavinti įgūdžius.

Igytų kompetencijų į(si)vertinimo būdai

Dalyvių įsitraukimo, atliekant individualias ir grupines praktines užduotis, stebėseną; dalyvio asmeninio / grupinio / komandinio darbo rengimo proceso stebėseną; pasiektų rezultatų į(si)vertinimas. Vertinamasis pokalbis, interaktyvus testas, darbo grupėse ataskaitų analizė. Dalyvių kvalifikacijos tobulinimo proceso ir rezultatų refleksija (vertinimas ir įsivertinimas), keliant tolimesnės profesinės ūgties tikslus.

Programai vykdyti naudojama mokomoji medžiaga ir techninės priemonės:

Mokomoji medžiaga: (pavadinimas, formatas (pateiktis, leidinys, vaizdo įrašas ar pan.), apimtis ir kt.)

	Mokomosios medžiagos pavadinimas	Formatas	Mokomosios medžiagos apimtis
1 modulis. Kas naujo švietime? (8 val.)			
1.	Kodėl atnaujinamas ugdymo turinys?	Bendros švietimo tendencijos, reaguojant į globalaus pasaulio iššūkius. Nacionalinio lygmens	8 skaidrės

		susitarimai ir sprendimai atnaujinant ugdymo turinį.	
2.	Kokia bendrojo ugdymo ateitis globalios kaitos kontekstuose?	Įtampos ir paradoksai keičiantis bendrojo ugdymo misijai. Suvaldymo strategijos ir klausimai be atsakymų mokytojui.	10 skaidrių
3.	Kokie švietimo ir mokyklos vystymo(si) scenarijai?	Inovatyvios švietimo sistemos, struktūros, darbotvarkės: mokymas(is) bendrojo ugdymo mokykloje ir už jos ribų. Nauja bendrojo ugdymo paskirtis ir tikslai: orientacija į kompetencijas.	6 skaidrės
4.	Kaip ugdyti antropoceno kartą?	Paradigminis virsmas: nuo mokymo prie mokymosi įgalinimo. Holistinio kompetencijų ugdymo didaktinės strategijos. Mokytojo parengtis dalyku ugdyti mokinio kompetencijas.	12 skaidrių
5.	Kas gali būti kitaip ir (arba) nauja organizuojant ugdymą pagal atnaujintas bendrąsias programas?	Mokytojo, pamokos, klasės, mokyklos darbo	5 skaidrės

		organizavim o galimybės, iššūkiai, problemos išnaudojant atnaujintų bendrųjų programų potencialą.	
2 modulis. Ekonomikos ir verslumo dalyko programa ir metodinės įgyvendinimo rekomendacijos (8 val.)			
1.	Ekonomikos ir verslumo dalyko programos kaitos kryptys.	Pateiktis, dalyko ugdymo programa.	10 skaidrių
2.	Ekonomikos ir verslumo bendrosios ugdymo programos paskirtis, tikslas ir uždaviniai. „Ką naujo įžvelgiame Ekonomikos ir verslumo bendrojoje programoje?“	Pateiktis, dalyko ugdymo programa.	15 skaidrių
3.	Praktinės verslumo ugdymo veiklos organizavimas.	Pateiktis, praktinės mokomosios medžiagos rinkinys, bendrųjų programų įgyvendinimo rekomendacijos.	20 skaidrių Problemų medžio, sprendimų medžio, verslo modelio drobės šablonai
4.	Darbas su statistiniais šaltiniais, analizė, vertinimas ir interpretavimas.	Pateiktis, interaktyvūs puslapiai, bendrųjų programų įgyvendinimo rekomendacijos.	12 skaidrių
5.	Išorinio vertinimo (PUPP, VBE) užduočių struktūra. Praktinių užduočių pavyzdžiai.	Pateiktis, praktinių užduočių rinkinys, interaktyvios užduotys, Bendrosios ugdymo programos, jų įgyvendinimo rekomendacijos.	12 skaidrių Užduotis programoje <i>Quizizz</i> 5 užduotys
3 modulis. Pamokos planavimas ir organizavimas ugdant kompetencijas, I ir II dalys (16 val.)			

1.	Kompetencijomis grįsta ugdymo praktika: kompetencijų samprata, turinys, aprašai.	Pateiktis. Bendrosios ugdymo programos, jų įgyvendinimo rekomendacijos.	10 skaidrių
2.	Kompetencijų turinio pokyčiai ir dermė su mokymosi turiniu.	Klausimai diskusijai, refleksijos forma, bendrųjų programų įgyvendinimo rekomendacijos.	5 skaidrės 1 refleksijos forma
3.	Mokytojo ir besimokančiojo vaidmenys.	Klausimai diskusijai.	5 skaidrės
4.	Pamokų temų planavimas.	Pateiktis, praktinės užduoties aprašas.	4 skaidrės, 1 užduoties aprašas
5.	Pamokos tikslo, uždavinio ir vertinimo kriterijų formulavimas.	Pateiktis, modeliavimo šablonas.	6 skaidrės. 1 pamokos modeliavimo drobė
6.	Šiuolaikiniai mokymosi metodai ir jų dermė su pamokoje ugdomomis ekonomikos ir verslumo dalyko bendrosios programos kompetencijomis.	Pateiktis, klausimai diskusijai.	6 skaidrės
7.	Mokymo(si) diferencijavimas, individualizavimas, personalizavimas ir pastoliavimas.	Pateiktis, klausimai diskusijai.	8 skaidrės
8.	Skaitmeniniai sprendimai ekonomikos ir verslumo dalyko bendrosios programos kompetencijoms ugdyti.	Pateiktis, mokomieji filmukai, bendrųjų programų įgyvendinimo rekomendacijos.	7 skaidrės 3 mokomieji filmukai
9.	Pasiektų pamokoje rezultatų įsivertinimas ir grįžtamojo ryšio teikimas.	Atvejo aprašas, klausimai diskusijai.	5 skaidrės. 1 atvejo aprašymas
4 modulis. Ekonomikos ir verslumo dalyko vertinimo ypatumai (8 val.)			
1.	Mokymosi pasiekimų ir pažangos vertinimas. Vertinimo paskirtis, tikslas, principai, pasiekimų lygiai ir jų panaudojimas. Kaip keičiasi bendrųjų ugdymo programų pasiekimų ir pažangos vertinimas?	Pateiktis. Bendrosios ugdymo programos, jų įgyvendinimo rekomendacijos.	5 skaidrės
2.	Pasiekimų vertinimo ir įsivertinimo metodai bei jų taikymas praktikoje (formuojamasis, apibendrinamasis	Pateiktis, Bendrosios ugdymo programos.	7 skaidrės

	vertinimas ugdymo procese, išorinis mokinių pasiekimų įvertinimas).		
3.	Pasiekimų vertinimo praktinių pavyzdžių pristatymas, analizė ir aptarimas.	Pateiktis, bendrųjų programų įgyvendinimo rekomendacijos, interaktyvios užduotys.	13 skaidrių 2 užduotys
4.	Mokymų dalyvių gerosios patirties sklaida (mokymų dalyviai, remdamiesi savo praktine veiklos patirtimi, pristato keletą užduočių pavyzdžių, atspindinčių skirtingus pasiekimų lygius).	Pateiktis, Bendrosios ugdymo programos, jų įgyvendinimo rekomendacijos.	1 skaidrė
5.	Praktinių užduočių analizė (užduočių parinkimas, vertinimas ir pritaikymas pamokoje pagal pasiekimų lygius).	Pateiktis, Bendrųjų ugdymo programų įgyvendinimo rekomendacijos, praktinių užduočių rinkinys.	4 skaidrės 5 užduotys
6.	Mokymų patirties apžvalga, įsivertinimas ir apibendrinimas.	Skaitmeninis klausimynas.	1 grįžtamojo ryšio anketa
5 modulis. Įtrauktis ir švietimo pagalba (8 val.)			
1.	Įtraukties principo realizavimo pokyčiai ir perspektyvos atnaujinto bendrojo ugdymo turinio kontekste.	Lietuva. Švietimas šalyje ir regionuose 2022. (Įtraukusis ugdymas).	8 skaidrės
2.	Atnaujintų bendrųjų programų Rekomendacijų dėl specialiųjų poreikių turinčių mokinių ugdymo pristatymas.	Rekomendacijos dėl atnaujintų bendrųjų programų pritaikymo specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams.	6 skaidrės
3.	Įvairių specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių edukacinių galimybių apibūdinimas.	Rekomendacijos dėl atnaujintų bendrųjų programų pritaikymo specialiųjų	10 skaidrių

		ugdymosi poreikių turintiems mokiniams.	
4.	Mokytojo parengtis ugdyti specialiųjų ugdymosi poreikių turinčio mokinio kompetencijas.	Rekomendacijos dėl atnaujintų bendrųjų programų pritaikymo specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams.	8 skaidrės
5.	Specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių ugdymo galimybės, iššūkiai, problemos išnaudojant atnaujintų bendrųjų programų potencialą bei Rekomendacijas.	Rekomendacijos dėl atnaujintų bendrųjų programų pritaikymo specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams.	12 skaidrių, užduočių lapai grupiniam darbui (2 grupės)

Techninės priemonės

Nuotoliniams mokymams organizuoti skirta virtuali aplinka ir įranga, Google paskyra (interaktyvioms užduotims atlikti)

Programai rengti naudotos literatūros ir kitų informacinių šaltinių sąrašas

1. Bankauskienė N. ir kt. (2008) Patarimai rengiantiems kvalifikacijos tobulinimo programas. KTU SMF Edukacinės kompetencijos centras. Prieiga internete: [Programų rengimo metodika \(kpskc.lt\)](http://kpskc.lt)
2. Bendrųjų programų atnaujinimo gairės (2019). Vilnius: Švietimo, mokslo ir sporto ministerija. Prieiga per internetą: https://www.nsa.smm.lt/wp-content/uploads/2020/01/bendruju-programu-atnaujinimogaires_internetine-versija.pdf
3. Bruzgelevičienė, R. (2020). Ugdymo turinio kūrimas mokyklos lygmeniu: galimybės ir iššūkiai. Analizė diskusijoms kuriant ir (arba) atnaujinant ugdymo turinį. Vilnius: Nacionalinė švietimo agentūra. Prieiga per internetą: [Ugdymo turinio kūrimas mokykliniu lygmeniu Ramutė Bruzgelevičienė.pdf \(lrvt.lt\)](http://www.nsa.lt)
4. Burke, W. (2017). Organization change – Theory and practice. New York: SAGE Publications.
5. Clarke M. (2012). What Matters Most for Student Assessment System: A Framework Paper. Systems approach for better education results. Prieiga internete: [What Matters Most for Student Assessment Systems : A Framework Paper \(worldbank.org\)](http://www.worldbank.org)
6. Duoblienė, L. (2018). Pohumanistinis ugdymas. Dekoduoti. Monografija. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.

7. Edukacijos tyrimais grįstos švietimo politikos formavimas (2022). Medžiaga diskusijai. Vilnius: Nacionalinė švietimo agentūra.
8. Ekonomikos ir verslumo bendroji programa (2022). Prieiga internete: [Švietimo portalas | Bendrasis ugdymas \(emokykla.lt\)](#)
9. Gedvilienė G. (2013). Mokytojų gebėjimai vertinti besimokančiųjų mokymosi laimėjimus. VDU. Tiltai.
10. Geoff Petty (2008) Įrodymais pagrįstas mokymas. Praktinis vadovas. Vilnius: Tyto alba.
11. Grinkevičius K., Noreika R. (2013). Pamokos planavimas ir organizavimas: teoriniai pagrindai ir praktiniai patarimai. Lietuvos edukologijos universiteto leidykla. Vilnius.
12. Hargreaves, A., Fullan, M. (2019). Profesinis kapitalas. Ugdymo pertvarka kiekvienoje mokykloje. Vilnius: Eugrimas.
13. Hibridinio mokymo(si) / ugdymo(si) patirties analizė (2021). Vilnius: Nacionalinė švietimo agentūra. Prieiga per internetą: [Hibridinio-mokymosi-ugdymosi-patirties-analize.pdf \(smm.lt\)](#)
14. Indrašienė V., Žibėnienė G. (2014). Pasiekimų vertinimas ir įsivertinimas. MRU.
15. Kiek teisingas Lietuvos bendrasis ugdymas, palyginti su kitomis Europos šalimis? 2021 lapkritis, Nr. 4 (194) Švietimo problemos analizė. [nr4-aLietuvos-bendrasis-ugdymas elektroninis.pdf \(smm.lt\)](#)
16. Kompetencijų ir Vaiko raidos aprašai (Versija 4.0 2021-09-29). Prieiga per internetą: <https://www.mokykla2030.lt/kompetenciju-ir-vaiko-raidos-aprasai/>
17. Lietuva Švietimas šalyje ir regionuose 2021. Nuotolinis mokymas(is). Vilnius: Nacionalinė švietimo agentūra. Prieiga per internetą: [Nacionalinė švietimo agentūra - » Švietimo būklės analizės \(smm.lt\)](#)
18. Lietuva. Švietimas šalyje ir regionuose 2022. Įtraukusis ugdymas. Vilnius: Nacionalinė švietimo agentūra. Prieiga per internetą: [Nacionalinė švietimo agentūra - » Švietimo būklės analizės \(smm.lt\)](#)
19. Mauro F. G. (2021). 2030-ieji. Kaip svarbiausios šiandienos tendencijos visiškai pakeis mūsų ateitį? Vilnius: Eugrimas.
20. Mokyklų pasirengimo diegti atnaujintas pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrąsias programas veiklos tyrimas (2022). Vilnius: Nacionalinė švietimo agentūra. Prieiga per internetą: [Veiklos tyrimas \(smm.lt\)](#)
21. Mokymasis už klasės ribų. Praktinės rekomendacijos (2022). Programa „Tyrinėjimo menas: mokomės bendruomenėje“. Vilnius: Kūrybinės jungtys.
22. Mokymosi analitika ir dirbtinis intelektas mokykloje: ateitis prasideda šiandien (2021). Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla.
23. Mokymuisi palankios aplinkos kūrimas. Rekomendacijos mokyklų vadovams ir švietimo politikams (2021). Kaunas: Vytauto Didžiojo universiteto leidykla.
24. Neifachas S., Slušnienė G., Butvilas T. (2022). Mokyklų pasirengimo diegti atnaujintas pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrąsias programas veiklos tyrimas. Tyrimo ataskaita. Vilnius. Prieiga internete: [Veiklos tyrimas \(smm.lt\)](#)
25. OECD (2020). Back to the Future of Education: Four OECD Scenarios for Schooling, Educational Research and Innovation. OECD Publishing, Paris. Prieiga per internetą: <https://doi.org/10.1787/178ef527-en>.
26. OECD (2020). What Students Learn Matters: Towards a 21st Century Curriculum, OECD Publishing, Paris. Prieiga per internetą: <https://doi.org/10.1787/d86d4d9a-e>
27. OECD (2022). Trends Shaping Education 2022. OECD Publishing, Paris. Prieiga per internetą: <https://doi.org/10.1787/6ae8771a-en>

28. Pagrindinio ugdymo ekonomikos ir verslumo bendrosios programos įgyvendinimo rekomendacijos (2021). Prieiga internete: [Švietimo portalas | Bendrasis ugdymas \(emokykla.lt\)](#)
29. Pasirengimo diegti atnaujintas bendrąsias programas įsivertinimo kriterijai (2021), Vilnius: Nacionalinė švietimo agentūra. Prieiga per internetą: https://www.mokykla2030.lt/wp-content/uploads/2021/10/PASIRENGIMO-DIEGTI-ATNAUJINTAS-BENDRASIAS-PROGRAMAS-ISIVERTINIMO-KRITERIJAI_v13-su-priedais.pdf
30. Pedagogų profesijos kompetencijų aprašas (2021) Vilnius. Prieiga internete: [Pedagogų profesijos kompetencijų aprašas_III-lygmenys-atsnaujintas.pdf \(smm.lt\)](#)
31. Pedagogų profesinio tobulinimo(si) modelis (2021). Kaunas, VDU. Prieiga internete: https://www.esinvesticijos.lt/media/force_download/?url=/uploads/main/esproducts/docs/118713_b7950c41720cbdae83cf5f9a93992e51.pdf
32. Priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrųjų programų 1 priedas (Kompetencijų raidos aprašas). Prieiga internete: [1 priedas. Kompetencijų raidos aprašas_04-22.pdf \(emokykla.lt\)](#)
33. Rekomendacijos dėl atnaujintų bendrųjų programų pritaikymo specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams. Medžiaga parengta įgyvendinant ESF projektą „Bendrojo ugdymo mokytojų bendrųjų ir dalykinių kompetencijų tobulinimas“ (Pr. Nr. 09.4.2-ESFA-V-715-02-0001). Projekto vykdymo laikotarpis: 2016 m. – 2022 m. <https://www.emokykla.lt/bendrasis/bendrosios-programos/atnaujintos-bendrosios-programos>
34. Socialinis ugdymas / Į bendruomenę orientuota sumanioji socializacija / 2015, t. 40, Nr. 125. Prieiga internete: <http://dx.doi.org/10.15823/su.2015.32>
35. Virozerovienė L., Bernotienė R., Mazgelytė R. (2022). Bendrojo ugdymo mokytojų reflektavimo ir mokymosi mokyti kompetencijos tobulinimas. Metodinis leidinys. Vilnius. Prieiga internete: [Švietimo portalas | Metodinis leidinys „Bendrojo ugdymo mokytojų komunikacijos ir informacijos valdymo kompetencijos tobulinimas“ \(emokykla.lt\); Bendrojo ugdymo mokytojų reflektavimo ir mokymosi mokyti kompetencijos tobulinimas - YouTube](#)
36. Vidurinio ugdymo ekonomikos ir verslumo bendrosios programos įgyvendinimo rekomendacijos (2022). Prieiga internete: [Švietimo portalas | Bendrasis ugdymas \(emokykla.lt\)](#).

Kvalifikaciniai reikalavimai lektoriams

Daktaro arba magistro kvalifikacinis laipsnis ekonomikos srityje arba ekonomikos ir verslumo mokytojas ekspertas, turintis suaugusiųjų mokymo (seminarų, konsultacijų ir kt.) vedimo patirties. 5 moduliui: Projekto „Bendrojo ugdymo mokytojų bendrųjų ir dalykinių kompetencijų tobulinimas“ Nr. 09.4.2-esfa-v-715-02-0001 lėšomis vestų 60 val. mokymų „Atnaujintų bendrųjų programų pritaikymas specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems vaikams“ dalyviai: vadovai, pedagogai, švietimo pagalbos specialistai.

Reikalavimai dalyviams

Kompetencija (-os)	Gebantys bendradarbiauti, dirbti komandoje, naudotis šiuolaikinėmis technologijomis, planuoti ugdymo procesą, vertinti ugdytinių pažangą ir pasiekimus.
--------------------	---

Praktinės veiklos patirtis	Pradedantieji ir / ar turintys praktinio darbo patirties ekonomikos ir verslumo pedagogai, susipažinę su atnaujinta Ekonomikos ir verslumo bendrąja ugdymo programa ir bendrųjų programų įgyvendinimo rekomendacijomis.
----------------------------	---